

N.Y.C. TIME

זמן הדלקת נרות - 8:06

סוף זמני ק"ש - 8:45

- 9:21

סוף זמן תפלה - 10:35

דף היומי לשבת: חולין ע"ט

בס"ד, עש"ק פ' דברים - שבת חזון - פרק ב' - שנת תשפ"ו לפ"ק

פרשת דברים

הלה היא ברבתי בני עמון תשע אמות ארכה וארבע אמות רחבה באמת איש" (ג:יא). בס' משלחן גבוה מובא בשם המשך חכמה: בימים הקדמונים נהגו עובדי האלילים לייחס גבורת הגבור לאלוהות, וכל גבור מיוחד כזה היו עובדים ומשתחווים לכליו ולחפציו, כידוע בשרי היונים. וכיון שעוג הי' גדול וגבור באופן מיוחד וגם האריך ימים, עשו אותו הגוים לאלוה, וגם את מטתו הקדישו והעמידו בבית האלילים שלהם ברבתי בני עמון. לכך ציין משה כי עוג "נשאר מיתר הרפאים", להודיע כי באמת הי' זה דבר טבעי בזמנו, רק כיון שהלך והתמעט והוא נותר מהם לפליטה, טעו בו הגוים. וגם ערשו הלוא "היא ברבתי בני עמון" בבית המיוחד לה, משום שהקדישוה כדבר אלילות, אינה אלא "באמת איש", היינו איש טבעי ולא אלוה. כי כמ"ש הרמב"ם (פיהמ"ש נדה פ"ג מ"ב) לא מן הנמנע הוא שיופיעו בעולם תופעות זרות ונדירות, עדיין במסגרת הטבע.

"הזאת העיר שיאמרו כלילת יופי" (איכה ב:טו). בס' טללי אורות איתא: כתב בעל נחל אשכול: "הזאת העיר שיאמרו כלילת יופי" - סופי תיבות 'תורת'.

וביאר הגר"ח פלאגי זצ"ל בס' תנופה חיים ע"פ מאמרם ז"ל עה"פ "וזהב הארץ ההיא טוב" (בראשית ב:יב) - אין תורה כתורת ארץ ישראל.

בענין כמה שאלות הנוגעות לחולה בתשעה באב שאינו יכול לצום כל היום

האם חולה שאינו יכול לצום בט' באב יכול לאכול כהרגלו או האם ימעט באכילתו?

במשנה ברורה (הוצאת דרוש סי' תקנ"ד הערה 28) איתא: כתב בשו"ת חתם סופר (או"ח סי' קנ"ז) שלא הותר לו אלא כדי צרכו וחיותו, ואם די לו בשתיה - לא יאכל, ואם די לו באכילה פעם אחת לא יאכל שתי פעמים, ולא יותר ממה שצריך, שאף החולה מחויב בתענית. ועל פי דבריו כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ט סי' קל"א) שחולה שאכל בתשעה באב וכבר מרגיש טוב, חייב לצום עד סוף היום, שגם חולה חייב בכל דיני הצום כל שאינו סותר את מחלתו.

מאידך, בשו"ת אבני נזר (או"ח סי' תק"מ) כתב שמי שהרופא הזהירו שלא להתענות ובקושי התיר לו להתענות עד חצות, אינו חייב לצום כלל כיון שחכמים לא גזרו לצום במקום חולי. וכן דעת הגרי"ז סולאוויצ'יק בשם אביו הגר"ח (מועדים וזמנים ח"ה סי' של"ה) שעל חולה בתשעה באב לא גזרו כלל את הצום ויכול לאכול כרגיל כדי

"אלה הדברים וגו'" (א:א). למה קוראים פ' דברים בשבת שקודמת לתשעה באב?

ושמא יש לפרש הענין ע"פ הגמ' (נדרים פא): מאי דכתיב "מי האיש החכם ויבן את זאת נוגו" על מה אבדה הארץ וגו'" (ירמי' ט:יא)? דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירושהו, עד שפירשו הקב"ה בעצמו, דכתיב "ויאמר ה' על עזבם את תורתי וגו'" (שם:יב). ושוב מבואר שם בגמ' שלא היו מברכין בתורה תחילה.

ופי' הר"ן (ד"ה דבר זה): שלא היו מברכין בתורה תחילה, כלומר שלא היתה התורה חשובה בעיניהם כל כך שיהא ראוי לברך עליה, שלא היו עוסקים בה לשמה, ומתוך כך היו מזלזלין בברכתה וכו' אלו דברי הרב החסיד ז"ל, והם נאים וראויין למי שאמרם.

והנה, בפ' דברים אנו מוצאים הרבה פסוקים השייכים לארץ ישראל ולאומות שהיו דרים שם ולמלכים שהיו צריכים בני' לכבוש כדי לירש את הארץ, והרבה דברים שמסופרים שם נראים באופן שטחי כאילו נכתבו שלא לצורך ח"ו. דרך משל: "רפאים יחשבו אף הם כענקים והמואבים יקראו להם אמים" (ב:יא), "ארץ רפאים תחשב אף הוא רפאים ישבו בה לפנים והעמונים יקראו להם זמזומים" (שם:כ), "והעוים היושבים בחצרים עד עזה כפתורים היוצאים מכפתור השמידום וישבו תחתם" (שם:כג), "צידונים יקראו לחרמון שריון והאמורי יקראו לו שניר" (ג:ט), "כי רק עוג מלך הבשן וגו' הנה ערשו ערש ברזל הלה היא ברבתי בני עמון תשע אמות ארכה וארבע אמות רחבה באמת איש" (שם:יא).

ולכן, כדי לתקן "על מה אבדה הארץ", שאין מברכין בתורה תחילה - כלומר, שלא היתה התורה חשובה בעיניהם, לכן בפרשה הקודמת לתשעה באב, שאז מזכירים ומתאבלים על חורבן ואבדת הארץ, אנו קוראים הפסוקים השייכים לכיבוש הארץ הנראים כמיותרים, ומעיינים בהם כדי להבין עומק הפשטים והסודות הטמונים בהם, ולהראות "כי לא דבר ריק הוא מכם" (דברים לב:מז) [וכלשון הירושלמי (פאה פ"א ה"א) ואם ריק הוא, מכם הוא].

ושמא יש להסביר בדרך אחר את סמיכות פ' דברים לתשעה באב, עפ"מ שדרשו חז"ל עה"פ "ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות מקרב העם" (דברים ב:טז), שאז כלו מתי מדבר וזה אירע בט"ו באב, שאז נתקן חטא המרגלים שאירע בתשעה באב. ולכן במה שאנו קוראים אודות כפרת העון הראשון [חטא המרגלים] שאירע בט' באב, בפ' דברים, כמו כן אנו מקווים שתתכפר לנו העונות שגרמו לחורבן ביהמ"ק שאירע בט' באב.

"כי רק עוג מלך הבשן נשאר מיתר הרפאים הנה ערשו ערש ברזל"

צורכו, רק שלא יענג עצמו. וכן דעת החזו"א (תורת היולדת פמ"ח הערה ט') והגרי"ש אלישיב (קרא עלי מועד עמ' ע"ז) והגר"נ קרליץ (קרא עלי מועד שם). והוסיף הגר"נ קרליץ (שם עמ' ע"ה) שדברי החתם סופר אמורים רק בחולה קצת שלא הותר לו לאכול אלא כדי שלא יכבד החולי, ולכן אינו מותר אלא כדי צורכו, אולם בחולה גמור גם לדעתו אינו בכלל התענית ומותר לו לאכול כרגיל [וכעין זה כתב בספר מועדים וזמנים (ח"ז סי' רנ"ב)]. עוד הוסיף (חוט שני שבת ח"ד עמ' רס"א), שמ"מ כיון שראוי להצטער עם הציבור, חולה שנחזק לו רק שתיה אין ראוי שיאכל. וכן חולה שמרגיש באמצע היום שכבר התחזק ויכול לצום, אף על פי שמעיקר הדין כבר אינו חייב בתענית, מ"מ יש לו להחמיר להצטער עם הציבור.

בסי' תקנ"ד (סע' ו') כותב המחבר: ח' כל שלשים יום, וכן חולה שהוא צריך לאכול [פ' המ"ב: שהוא חלוש וחש בגופו, אע"פ שאין בו סכנה, מאכילין אותו] אין צריכין אומד, דבמקום חולי לא גזרו רבנן.

בביאור הלכה (ד"ה דבמקום חולי וכו') איתא: עיין בספר פתחי עולם דבמקום שאין המחלה של חלער"א (cholera) חזקה, ח"ו, יאכל פחות מכותבת בכדי אכילת פרס, וכן בשתי' כמו שכתב השיעורים בשלחן ערוך סי' תרי"ח [בהל' יוה"כ] (כך יש להורות לשואל בתשעה באב, שבזה לא נעקר התענית לגמרי, ורחמנא ליבא בעי) וכו', עכ"ל.

העצה של אכילת פחות מכשיעור בתשעה באב שייכת למי שאינו חולה ממש, אבל מי שהוא חולה ממכה, כתבו הכף החיים (ס"ק ל"א) הערוך השלחן (סע' ז') שו"ת אור לציון (ח"ג פכ"ט תשובה ה'), ובשו"ת שבט הלוי (ח"ד סי' נ"ו) [מובא במ"ב הוצאת דרשו הערה 29] ומי שהוא חולה ממש, כתבו הכף החיים (ס"ק ל"א), הערוך השלחן (ס"ו), שו"ת אור לציון (ח"ג פכ"ט תשובה ה') ובשו"ת שבט הלוי (ח"ד סי' נ"ו), שאינו צריך להקפיד לאכול פחות מכשיעור. וביאר הגרש"ז אויערבך (נשמת אברהם ס"ק ו') וכעין זה כתב הגרי"ש אלישיב (קובץ תשובות ח"א סי' נ"ז), שכיון שהוא חולה לא גזרו עליו כלל תענית (וכדעת האבני נזר והגרי"ז המובאים במ"ב לעיל ס"ק ט"ז), ואין דברי הביה"ל אמורים אלא רק במי שעדיין אינו חולה אלא שקיים חשש שידבק ממחלה המתהלכת, והוא בכלל החייבים בתענית אלא שהתירו לו לאכול כדי שיתחזק ולא יפגע, ולכן לא הותר לו אלא פחות מכשיעור.

ובשו"ת השבט הלוי (שם) ביאר, שהביה"ל החמיר רק במקרה שהיתה מגיפה ואם לא היו נזהרים בשיעורים היתה נעקרת התענית לגמרי לכל הקהל מחשש חולי, לכן מסתבר להחמיר שיאכלו פחות מכשיעור [ואחר כך כתב גם כסברא המובאת לעיל בשם הגרש"ז אויערבך והגרי"ש אלישיב]. מאידך, בשו"ת מהר"ם שיק (סי' רפ"ט) כתב שלדעת החתם סופר (המובא במ"ב לעיל ס"ק ט"ז) חולה שדי לו בחצי שיעור, לא יאכל יותר [ובשו"ת שבט הלוי (שם) כתב, שדברי המהר"ם שיק אינם מוכרחים בדברי החתם סופר]. ובשו"ת המרחשת (ח"א סי' י"ד) כתב, שכשהיה חולה וקשתה עליו התענית נהג בעצמו לאכול פחות פחות מכשיעור, דעת הגר"נ קרליץ (קרא עלי מועד עמ' ע"ז) שצריך להקפיד שלא לאכול אלא רק כמה שנצרך לו כדי שלא ידבק מהמחלה.

והנמצא במקום חם מאד ויש חשש שיגיע למצב של איבוד נוזלים והתייבשות, כגון חיילים או הולכי מדבריות, כתב בשו"ת

אור לציון (שם תשובה י') שדינו כמובא כאן בביה"ל, ומותר לשתות מים אף בלא לשים בהם דבר מר, אך כיון שאינו נחשב עדיין כחולה אלא שיש רק חשש שיגיע לידי חולי, ישתה לסירוגין פחות מכשיעור אם די לו בכך.

חולה שאסור לו להתענות, האם יש לו להתענות כמה שעות? החיי אדם (כלל קל"ה סע' ב') כותב שאם יכול, יתענה איזה שעות [אם לא תזיק לו התענית שעות]. והטעם שיש לו להתענות שעות, כתב הנזירות שמשון (סי' תקנ"ד ד"ה שאלה), וכן ביאר הגר"נ קרליץ (חוט שני שבת ח"ד פצ"ג 'עוד מדיני יולדת ומניקה בתעניות' עמ' רנ"ט) לגבי יולדת, שאין זה מחמת חובת התענית, אלא שיש לו להצטער עם הציבור.

והוסיף הנזירות שמשון, שיתענה את מקצת השעות ביום התענית ולא כליל התענית, כיון שעיקר הצום הוא ביום. ודעת הגר"נ קרליץ (קרא עלי מועד עמ' ע"ה) שיש מקום לומר זאת רק בחולה גמור שמתירים לו לאכול מיד בתחילת התענית, אך במי שחולה קצת שההיתר שלו לאכול הוא רק כדי שלא יגבר עליו החולי, בתחילת התענית אין לו עדיין כל היתר לאכול וחייב לצום.

מאידך, דעת הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה בין המצרים פט"ז ארחות הלכה ה' 3) שמשמעות כל הפוסקים שלא כדברי הנזירות שמשון, וכן דעת הגר"ש וואזנר (קובץ מבית לוי ח"ג עמ' נ"ו) שאין מורין כדברי הנזירות שמשון. וכעין זה דעת הגרי"ש אלישיב (הלכות ומנהגי בין המצרים עמ' קכ"ז) שחולה שבליילה עדיין אינו צריך לאכול ויכול להתענות אז בקלות, בודאי שאסור לאכול בתחילת התענית, כיון שעדיין אינו נחשב חולה לענין זה [ולדבריהם יש לבאר שהחובה להתענות מקצת שעות למי שיכול, היא מחמת שעדיין לא חל עליו דין חולה].

על הא דאיתא במ"ב (ס"ק ט"ז) לעיין בא"ר שכתב דאפילו יולדת שאינה מתענה, תתענה איזה שעות אם אין זה קשה לה, ובביאור הלכה שמביא מספר פתחי עולם דבמקום שאין המחלה של חולער"א חזקה שיאכלו פחות מכשיעור. איתא בספר פסקי תשובות (סי' תקנ"ד סק"ט): וכן מצינו בעוד כמה פוסקים שכתבו שחולה שמותר לו לאכול, עדיף לאכול ולשתות שיעורים [עיין בספר מרחשת (ח"א סי' י"ד) שהעיד על עצמו שכשהיה חולה בט' באב שנהג בעצמו לאכול פחות פחות מכשיעור כדי שלא יאבד תענית היום שהוא מדברי קבלה וחמור כשל יוה"כ]. ואם די לו בשתי' - לא יאכל, ואם די לו באכילה פעם אחת - לא יאכל שתי פעמים ולא יותר ממה שצריך, ויש שכתבו שאם יש באפשרותו לצום עד אחר חצות ולהתפלל מנחה גדולה ואח"כ לאכול - יעשה כן. ויש הכותבים שאם די לו באכילה - או ביום או בלילה, יאכל בלילה ויצום כל היום מעלות השחר עד צאת הכוכבים ונחשב כצום לענין "ענונו" ועלי' לתורה ונשיאת כפיים.

אמנם, ההוראה למעשה אינו ככל הנ"ל, ואף לא להתענות איזה שעות, אלא חולה וכן מעוברת ויולדת ומניקה שהותר להם לאכול מחמת מחלתם או חולשתם, לא גזרו רבנן כלל התענית עליהם והותר להם לאכול מיד בבוקר, אלא שאין להם להתענג במאכלי תענוגים, שהרי יש להם להשתתף באכילות החורבן ובצערם של צבור, אלא יאכלו מאכלים פשוטים וכפי הצורך לחיזוק גופן, ואם יכולים להימנע מלאכול מאכלים מבושלים, יעשו כן [ושתי' חמה אינה בכלל תבשיל], ועל כל פנים ב' תבשילים לא יאכלו אם אפשר להם להסתפק בתבשיל אחד ולא יזיק להם למחלתם וחולשתם.

לז"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א
לז"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור
לז"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח

PARSHAS D'VORIM
© COPYRIGHT 2026
BY RABBI MATIS BLUM Z"L

לז"נ אסתר בת שלמה זלמן שטרן ע"ה

רוחמה ליבא בת רבקה לרפו"ש
צביה חיה בת לאה ברעניא לרפו"ש

“הבו לכם אנשים וגו'” (א:יג)

“Designate for yourselves men ...”

Hagaon Rav Yaakov Kamenetzky, Z'T'L, observed that the plural for the word *man* in *Loshon Hakodesh* as well as in many other languages does not follow the normal rules for pluralizing a singular noun. [The plural for *Ish* should be *Ishim*; not *Anashim*. The term *Ishim* is very rarely used in *Loshon Hakodesh*.] What is the reason for this?

The answer he writes is to teach us that a group of men is not simply a collection of individuals, but rather, an entirely new entity, since people as a group can accomplish much greater things - both positively as well as negatively - as can individuals working alone.

“שמוע בן אחיכם ושפטכם צדק” (א:טז)

“Listen to what is between your brethren and judge righteously ...”

The *Talelei Oros* relates that when *Hagaon Rav Yehonoson Eibeschitz, Z'T'L*, became a Bar Mitzva someone asked him: “According to Chazal, one is born with a *Yeitzer Horah*, but does not receive a *Yeitzer Tov* until his Bar Mitzva. If that is the case, how did you control your *Yeitzer Hora* all of these years?”

The young *illuy* answered, “Chazal (Sanhedrin 7b) deduce from the Posuk, ‘Listen ... and judge righteously’ that a Beis Din is forbidden to listen to one litigant unless the opposing litigant is present. Therefore, whenever the *Yeitzer Hora* came to me, I pushed him away, saying, “I am not allowed to listen to you until the other side [the *Yeitzer Hatov*] is present.”

“ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות מקרב העם וידבר ה' אלי לאמר וגו'” (ב:טו-יז)

“And when after the men of war finished dying from amongst the nation, Hashem spoke unto me, saying ...”

Rashi explains that during the 38 years period between the sin of the Meraglim until when the *Dor Hamidbar* died, when Hashem spoke to Moshe, the Torah uses the term ‘ויאמר’ and not ‘וידבר’, to show that Bnei Yisroel were ostracized by Hashem.

The Meforshim ask: From this Rashi it appears that

Amirah is a harsh tone, and *Dibbur* is a gentle one. However, in Parshas Yisro (19:3) on the verse: “כה תאמר” Rashi explains that *Amirah* is a soft expression. Furthermore, the Gemora (Makos 11) says that *Dibbur* is a harsh tone.

One of the Ba'alei Mussar learned an important lesson from this: If one loves his friend and is on good terms with him, he is permitted to admonish him in strong terms, if the occasion warrants it. However, if one is angry and bears resentment towards his friend, he must be certain to speak to him only pleasantly.

The truth is that *Dibbur* is a *Loshon Kasha* and *Amirah* a *Loshon Raka*, and therefore, during the 38 years that they were not in the good graces of Hashem, He only spoke in a soft tone. However, once they had received their punishment and Hashem had forgiven them, He once again was able to talk forcefully to them.

HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

It is forbidden to learn Torah on Tisha B'Av since Torah brings joy to the person studying it. However, there are certain sections (related to the Churban, Aveilus, Iyov, Eicha) that one may learn (see Orach Chaim 554:1-4).

Concerning the portions that one is not forbidden to learn on Tisha B'Av, there is a discussion among the Poskim whether there is an obligation to learn them, or whether there is a *Heter* to learn them, but if one does not wish to do so, he is not considered guilty of *Bittul Torah* (see Chayei Moshe, Hilchos Mo'adim, Orach Chaim 554, note 1).

QUESTIONS OF THE WEEK

- 1) Why don't people wear *Tefillin* during Shacharis on Tisha B'Av?
- 2) Why was Moshe afraid to admonish Bnei Yisroel until right before his death?
- 3) Who were the five survivors (according to R' Yochanan) when the camp of Ashur was killed?
- 4) What was the name of Nevuchadnezzar's wife?
- 5) What physical trait did Nevuchadnezzar share with

Paroh?

- 6) What word other than *Sheleg* does the Torah use to refer to snow?
 - 7) What gave Eisov the ability to destroy the Beis Hamikdash?
 - 8) Which nation mentioned in this week's Parsha was made up of midgets and Mamzeirim?
 - 9) Which incident mentioned in this week's Sidra took place on the fifteenth of Av?
 - 10) In which month did Moshe fight and defeat Og?
 - 11) For how long did Nevuchadnetzar reign?
 - 12) How did Nevuchadnetzar enter the Beis Hamikdash?
 - 13) Which person mentioned in this week's Parsha never sat or lay on wood; only on iron?
 - 14) What do we learn from the fact the Og's crib was 9 x 4 Amos?
 - 15) Why don't children (*Tinokos Shel Beis Rabban*) have Yeshiva on Tisha B'Av, since they don't experience Simcha when they learn Torah?
- 6) *S'nir* (Rashi 3:9).
 - 7) The fact that he honored his father (Devorim Rabba 1:17; Ba'al Haturim 2:3).
 - 8) The Kaftorim (Bereishis Rabba 37:5; Rokei'ach on Devorim 2:23).
 - 9) When Hashem spoke to Moshe after the Dor Hamidbar died (Ta'anis 30b).
 - 10) In Tishrei of the fortieth year (Bemidbar Rabba 19).
 - 11) Forty five years (Megilla 11b).
 - 12) Nevuchadnetzar was afraid to enter the Beis Hamikdash and did not do so until Michoel came down and took him on his horse and led them to the Kodosh Kodoshim (Yalkut Shimoni, Koheles 989).
 - 13) Og (Devorim Rabba, K'sav Yad; cited in Otzar Hamidrashim).
 - 14) That he was of abnormal proportions. A normal person's width is a third of his height, while Og's width was nearly half of his height (ibid.).
 - 15) According to the Taz (Orach Chaim 554:1) the reason is because the Rebbe has *Simcha* from the Torah. According to the Aruch Hashulchan (554:14) the souls of the children have joy from the Torah.

ANSWERS

- 1) It is customary not to wear Tefillin for Shacharis on Tisha B'Av because the mourning is most intense then, and the verse, "He cast down the glory of Israel from the heaven to the earth" is an allusion to Tefillin. Therefore, to symbolically show our mourning over the *Churban*, we do not wear Tefillin for Shacharis (see Mishna Berura 555:1).
- 2) Moshe did not wish to admonish Bnei Yisroel until right before his death, because *Tochocho* given right before one's death is most effective (see Yalkut Shimoni 890).
- 3) The five survivors of the camp of Ashur were Sancheirev and his two sons, Nevuchadnezzar and Nevuzaradan (Sanhedrin 95b).
- 4) There are three views in the Midrash concerning the name of Nevuchadnezzar's wife: Shmira, Semirmus and Shmira'am (Vayikra Rabba 19:6).
- 5) Nevuchadnezzar and Paroh were both midgets (P'sikta D'Rav Kahana 13:42; Moed Koton 18a).

NOW AVAILABLE

The sefer **נר מתתיהו** is available for purchase:

- in seforim stores
 - via shipping by emailing torahlodaas@gmail.com
 - by picking up in Monsey, Queens, or Lakewood.
- Please be in touch via email.

The sefer **מצא טוב** on **שמחות** and the set of Torah Lodaas volumes 1-5 are available for purchase. Email to purchase.

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: TorahLodaas@gmail.com

The material for this issue has been reprinted from previous years